

ДОГОВОР МЕЖДУ РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ И РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЯ ЗА СОЦИАЛНО ОСИГУРЯВАНЕ

Ратифициран със закон, приет от 39-то НС на 21.05.2003 г., ДВ, бр. 51 от 3.06.2003 г.
Издаден от Министерството на труда и социалната политика, обн., ДВ, бр. 63 от
15.07.2003 г., в сила от 1.08.2003 г.

Република България и Република Македония,
наричани по-нататък "договарящи се страни",
в желанието си да регулират взаимоотношенията си в областта на социалното
осигуряване
се споразумяха за следното:

ДЯЛ I ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Член 1

Определяне на понятията

(1) В този договор понятията означават:

1. "територия":

по отношение на Република България:

територията на Република България;

по отношение на Република Македония:

територията на Република Македония;

2. "гражданин":

гражданин по смисъла на правните разпоредби на договарящите се страни;

3. "правни разпоредби":

закони, подзаконови актове и други разпоредби, които се отнасят до областите на
социалното осигуряване, посочени в чл. 2, ал. 1 на този договор;

4. "компетентен орган":

по отношение на Република България:

министерствата или други органи, които отговарят за областите на социалното
осигуряване съгласно правните разпоредби, споменати в чл. 2, ал. 1, т. 2 на този
договор;

по отношение на Република Македония:

министерствата, които отговарят за областите на социалното осигуряване съгласно
правните разпоредби, споменати в чл. 2, ал. 1, т. 1 на този договор;

5. "компетентен носител":

носител на осигуряването, при който лицето е осигурено по време на подаване на
молбата за плащания или от когото има или би имало право на плащане, когато би
пребивавало на територията на договарящата се страна, в която лицето е било
осигурено за последен път;

6. "носител":

институция или орган, прилагащ правните разпоредби от чл. 2, ал. 1 на този договор;

7. "постоянно местожителство":

постоянно пребиваване по смисъла на правните разпоредби на договарящите се страни;

8. "пребиваване":

временно пребиваване по смисъла на правните разпоредби на договарящите се страни;

9. "осигурено лице":

лице в трудово правоотношение, лице, което извършва самостоятелна дейност, или

лице, което се приема за осигурено, съгласно правните разпоредби на договорящите се страни;

10. "член на семейство":

лице, определено като такова съгласно правните разпоредби на договорящата се страна, на територията на която се намира компетентният носител, за чиято сметка се предоставят плащанията;

11. "периоди на осигуряване":

периоди, за които са плащани вноски, или приравнени периоди съгласно правните разпоредби на една от договорящите се страни;

12. "парично плащане":

парично плащане или пенсия, включително всички увеличения, осъвременявания и добавки;

13. "плащане в натура":

здравна защита, предоставяна съгласно правните разпоредби за здравно осигуряване, споменати в чл. 2 на този договор;

14. "добавки за деца":

парично плащане за деца съгласно правните разпоредби на договорящите се страни.

(2) Останалите понятия в този договор имат значението, което носят според правните разпоредби на всяка договоряща се страна.

Член 2

Разпоредби, за които се отнася този договор

(1) Този договор се отнася за:

1. македонските правни разпоредби за:

1.1. здравното осигуряване за случай на болест, злополука и майчинство, включително и случаите на трудова злополука и професионална болест;

1.2. пенсионното и инвалидното осигуряване, включително и случаите на трудова злополука и професионална болест;

1.3. осигуряването за безработица;

1.4. добавката за деца;

2. българските правни разпоредби за:

2.1. парични обезщетения за временна неработоспособност и майчинство;

2.2. медицинска помощ в рамките на задължителното здравно осигуряване;

2.3. пенсия за осигурителен стаж и възраст и за инвалидност поради общо заболяване;

2.4. пенсия за трудова злополука или професионална болест;

2.5. наследствени пенсии от горните видове;

2.6. парични обезщетения за безработица;

2.7. добавки за деца.

(2) Този договор се прилага и във връзка с всички нормативни актове, изменящи или допълващи правните разпоредби, посочени в ал. 1 на този член.

Член 3

Лица, за които се прилага този договор

Този договор се прилага за:

1. осигурените лица, за които се прилагат или са били прилагани правните разпоредби на едната или на двете договорящи се страни;

2. други лица, чиито права произтичат от правата на лицата по т. 1 на този член.

Член 4

Еднакво третиране

(1) При прилагане на правните разпоредби на едната договаряща се страна гражданите на другата договаряща се страна, обхванати от този договор, са равнопоставени на гражданите на първата договаряща се страна.

(2) Алинея 1 на този член не се отнася до:

1. разпоредбите за задълженията по осигуровките от международни договори, сключени с трети страни;
2. правните разпоредби за осигуряване на лица, работещи в представителство на фирма на едната от договарящите се страни в трети страни или при членове на това представителство.

Член 5

Трансфер на парични плащания

(1) Паричните плащания, включително и минималните пенсии, определени съгласно правните разпоредби на една от договарящите се страни, не могат да бъдат намалявани, изменяни, спирани или прекратявани в случай, че правоимащото лице е с постоянно местожителство на територията на другата договаряща се страна.

(2) Алинея 1 не се прилага при обезщетения за безработица.

ДЯЛ II

ПРИЛАГАНЕ НА ПРАВНИТЕ РАЗПОРЕДБИ

Член 6

Обща разпоредба

Задължението за осигуряване се определя съгласно правните разпоредби на договарящата се страна, на чиято територия лицето работи и в случай, когато постоянното местожителство на работещия или седалището на работодателя се намира на територията на другата договаряща се страна, ако с разпоредбите на чл. 7 и 8 на този договор не е определено друго.

Член 7

Специални разпоредби

(1) Ако предприятие със седалище на територията на едната договаряща се страна изпрати работещия за определен период от време на територията на другата договаряща се страна, за него до изтичане на срока на договора, на основание на който е изпратен, но за не повече от 24 месеца, се прилагат правните разпоредби на първата договаряща се страна, все едно че работещият се намира на нейна територия. Ако извършването на дейността трябва да бъде продължено за период, по-дълъг от предвидените 24 месеца, прилагането на правните разпоредби на договарящата се страна, в която е седалището на работодателя, може по изключение, по общо искане на работещия и работодателя, да се продължи най-много до 24 месеца при съгласие на компетентния орган на договарящата се страна, в която се извършва дейността.

(2) Ако предприятие за въздушен и наземен транспорт със седалище на територията на едната договаряща се страна изпрати работещ на територията на другата договаряща се страна, спрямо него се прилагат правните разпоредби на първата договаряща се страна, все едно че лицето работи на нейна територия.

(3) Спрямо екипажът на морски кораб, както и спрямо други лица, които не са само временно наети на борда на кораба, се прилагат правните разпоредби на договарящата се страна, под чийто флаг плава корабът.

Член 8

Дипломатически представителства и консулства

(1) Спрямо членовете на дипломатическите представителства и консулствата, както и спрямо лицата, наети на работа в техните служби или от служителите им, се прилагат разпоредбите на Виенската конвенция за дипломатическите отношения от 18 април 1961 г. и на Виенската конвенция за консулските отношения от 24 април 1963 г.

(2) Спрямо лицата, споменати в ал. 1 на този член, които не са изпратени на работа, се прилагат правните разпоредби на договарящата се страна, на чиято територия работят. Работещите, които са граждани на изпращащата страна, могат в срок три месеца от деня на назначаването им да изберат прилагането на правните разпоредби на една от договарящите се страни.

Член 9

Изключения

При общо искане на осигуреното лице и неговия работодател или при искане на лице, извършващо самостоятелна дейност, компетентните органи на двете договарящи се страни могат по споразумение да направят изключение при прилагане на чл. 6 до чл. 8 на този договор, като вземат предвид характера и условията на трудовата дейност.

ДЯЛ III

СПЕЦИАЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Глава 1

ОБЕЗЩЕТЕНИЯ ЗА СЛУЧАИ НА БОЛЕСТ И МАЙЧИНСТВО

Член 10

Сумиране на периоди на осигуряване

Ако съгласно правните разпоредби на едната договаряща се страна правото на обезщетение и срокът на изплащането му зависят от придобиването на определени периоди на осигуряване, компетентният носител на тази договаряща се страна взема предвид, ако това е необходимо, и периодите на осигуряване, придобити според правните разпоредби на другата договаряща се страна при условие, че те не съвпадат.

Глава 2

ПЛАЩАНИЯ В НАТУРА

Член 11

Спешна и неотложна помощ

(1) Лице, осигурено съгласно правните разпоредби на едната договаряща се страна, и членовете на неговото семейство, пребиваващи на територията на другата договаряща се страна, имат право на здравна защита съгласно правните разпоредби на тази договаряща се страна, за сметка на компетентния носител, ако тази защита е от спешен или неотложен характер.

(2) Лицето, посочено в ал. 1 на този член, в случай на ползване на здравна защита в другата договаряща се страна представя документ от компетентния носител, че е здравно осигурено.

Член 12

Здравна защита на командировани лица

(1) Осигурените лица по чл. 7 и 8 на този договор за времето на тяхното пребиваване на

територията на другата договаряща се страна могат да ползват здравна защита съгласно правните разпоредби на договарящата се страна по пребиваване или постоянно местожителство за сметка на компетентния носител.

(2) Разпоредбите на ал. 1 на този член се прилагат и за членовете на семейството на осигуреното лице.

Член 13

Здравна защита на пенсионери

(1) Лице, получаващо пенсии, определени съгласно правните разпоредби на двете договарящи се страни, има право на здравна защита за себе си и за членовете на своето семейство съгласно правните разпоредби и за сметка на компетентния носител на договарящата се страна, на чиято територия има постоянно местожителство.

(2) На лице, получаващо пенсия, определена съгласно правните разпоредби на едната договаряща се страна, което има постоянно местожителство на територията на другата договаряща се страна, здравна защита за него и за членовете на неговото семейство предоставя носителят по постоянното местожителство за сметка на компетентния носител на първата договаряща се страна.

Член 14

Здравна защита на членове на семейство

Членовете на семейството на лице, осигурено съгласно правните разпоредби на едната договаряща се страна, които имат постоянно местожителство на територията на другата договаряща се страна, ползват здравна защита от носителя по постоянното местожителство съгласно прилаганите от него правни разпоредби за сметка на компетентния носител на първата договаряща се страна, ако не подлежат на задължително здравно осигуряване при носителя по постоянното местожителство.

Член 15

Възстановяване на разходи

(1) За направени разходи за здравни услуги за осигурено лице на територията на другата договаряща се страна компетентният носител дава съгласие за възстановяването им, когато сумата е над утвърдения в административното споразумение размер.

(2) Плащанията, които носителят на едната договаряща се страна е извършил за сметка на компетентния носител на другата договаряща се страна, се възстановяват по действителната им стойност.

(3) Органите за връзка могат вместо пресмятане на действителните разходи да договорят взаимно компенсиране на разходите за отделни категории осигурени лица.

Глава 3

ПАРИЧНИ ПЛАЩАНИЯ

Член 16

Парични плащания в случай на болест и майчинство

Парични плащания в случай на болест и майчинство предоставя компетентният носител на договарящата се страна, при който е било осигурено лицето към момента на възникване на правото на тези плащания.

Глава 4

ТРУДОВА ЗЛОПОЛУКА И ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

Член 17

Парични плащания при трудова злополука или професионална болест

(1) Парични плащания в случай на трудова злополука или професионална болест предоставя компетентният носител на тази договаряща се страна, на чиито правни разпоредби е било подчинено лицето по време на трудовата злополука или по времето, когато е извършвало дейност, вследствие на която е възникнала професионалната болест.

(2) Ако осигуреното лице е било на работа на територията на двете договарящи се страни, по време на която е било изложено на опасност от заболяване от една и съща професионална болест, паричното плащане се предоставя от компетентния носител, при когото лицето е било осигурено за последен път.

(3) Ако осигуреното лице след придобиване право на парично плащане за трудова злополука или професионална болест от едната договаряща се страна е продължило да работи в другата договаряща се страна при същите условия, за които е придобило правото на плащане, последващите плащания от същия вид се предоставят от компетентния носител на втората договаряща се страна.

Член 18

Трудова злополука на път

Ако лице с постоянно местожителство на територията на едната договаряща се страна и на основание на договор за работа пътува в другата договаряща се страна, за да постъпи на работа, и по най-краткия път, без прекъсване, до местоработата претърпи злополука, плащане за тази злополука предоставя компетентният носител на тази друга договаряща се страна съгласно правните разпоредби за осигуряване в случай на трудова злополука. Това е валидно и за злополука, която назначеният може да претърпи при връщане в договарящата се страна, в която има постоянно местожителство, непосредствено след прекратяване на договора за работа, на основание на който той е пътувал в другата договаряща се страна.

Глава 5

ПЕНСИИ ЗА СТАРОСТ, ИНВАЛИДНОСТ И СМЪРТ

Член 19

Сумиране на периоди на осигуряване

(1) Ако съгласно правните разпоредби на една от договарящите се страни правото на пенсия зависи от придобиването на определени периоди на осигуряване, компетентният носител взема предвид и периодите на осигуряване, придобити съгласно правните разпоредби на другата договаряща се страна, все едно че се отнася за периоди на осигуряване, придобити съгласно нейните правни разпоредби, при условие, че тези периоди не съвпадат.

(2) Ако съгласно правните разпоредби на една от договарящите се страни правото на пенсия зависи от наличието на определен период на работа в специфични условия, то осигурителните периоди, придобити съгласно правните разпоредби на другата договаряща се страна, се вземат предвид за определяне на правото само в обема, отговарящ на тези специфични условия. Ако продължителността на тези периоди на осигуряване не поражда право на пенсия от специфичната система, те се вземат предвид за придобиване на право на пенсия в общата система на осигуряване.

(3) Ако въпреки прилагането на разпоредбите, споменати в ал. 1 и 2 на този член, гражданин на една от договарящите се страни не придобива право на пенсия, се вземат предвид и периодите на осигуряване, придобити в трета страна, които са свързани с

двете договарящи се страни с отделни договори за социално осигуряване и в които се предвижда сумиране на осигурителните периоди. Ако само едната договаряща се страна е обвързана с договор с трета страна, тогава тази договаряща се страна взема предвид периодите на осигуряване, които нейните граждани са придобили в тази трета страна, ако в спогодбата с тази трета страна не е определено друго.

Член 20

Самостоятелна пенсия

Ако осигуреното лице изпълнява условията за придобиване на право на пенсия съгласно правните разпоредби на едната договаряща се страна, без да е необходимо сумиране на периодите на осигуряване съгласно чл. 19 на този договор, компетентният носител на тази договаряща се страна определя размера на пенсията само на базата на периодите на осигуряване, придобити съгласно неговите правни разпоредби.

Член 21

Пенсии със сумиране на периоди на осигуряване

Ако съгласно правните разпоредби на една от договарящите се страни съществува право на пенсия само при прилагане на разпоредбата на чл. 19 на този договор, размерът на пенсията се определя по следния начин:

1. Компетентният носител на Република Македония:

1.1. определя теоретичния размер на пенсията, на който осигуреното лице би имало право, ако всички периоди на осигуряване и приравнените периоди в двете договарящи се страни биха били придобити съгласно собствените правни разпоредби;

1.2. определя действителния размер на пенсията, на който осигуреното лице има право, като свежда теоретичния размер от т. 1.1 до съотношение между периодите на осигуряване и приравнените периоди, придобити съгласно правните разпоредби, които прилага, и периодите на осигуряване и приравнените периоди, придобити в двете договарящи се страни;

1.3. ако общият период на осигуряване, придобит съгласно правните разпоредби на двете договарящи се страни, е по-голям от максималния период, изискващ се според македонските правни разпоредби за изчисляване размера на пенсията, пропорционалният дял на пенсията се изчислява като съотношение между продължителността на периодите на осигуряване, придобити съгласно македонските правни разпоредби, и този максимален период на осигуряване.

2. Компетентният носител на Република България:

2.1. взема предвид и периодите на осигуряване, придобити на територията на Република Македония в обема, необходим за преценяване на правото на пенсия, при условие, че тези периоди не съвпадат;

2.2. определя размера на пенсията съгласно българските правни разпоредби само за периодите на осигурителен стаж, придобити в България.

Член 22

Осигурителни периоди под 12 месеца

(1) Ако периодите на осигуряване, придобити съгласно правните разпоредби на едната договаряща се страна, не достигат дванадесет месеца и ако въз основа на това не възниква право на пенсия, компетентният носител на тази договаряща се страна не отпуска плащане във връзка с тези периоди.

(2) Периодите на осигуряване, посочени в ал. 1 на този член, се вземат предвид от компетентния носител на другата договаряща се страна с цел прилагане на

разпоредбите на чл. 19, все едно че тези периоди са придобити съгласно неговите правни разпоредби.

Член 23

Неедновременно изпълняване на условията за пенсия

(1) Ако осигуреното лице не изпълнява едновременно условията за придобиване на право на пенсия съгласно правните разпоредби на двете договарящи се страни и на този договор, то правото на пенсия се определя съгласно правните разпоредби на всяка договаряща се страна, когато бъдат изпълнени условията, предвидени в техните разпоредби и в този договор.

(2) Придобитото по-късно право на пенсия съгласно правните разпоредби на другата договаряща се страна не влияе на определената преди това пенсия съгласно правните разпоредби на първата договаряща се страна.

Глава 6

ПЕНСИИ ЗА ТРУДОВА ЗЛОПОЛУКА ИЛИ ПРОФЕСИОНАЛНА БОЛЕСТ

Член 24

Обща разпоредба

Пенсии в случай на трудова злополука или професионална болест предоставя компетентният носител на тази договаряща се страна, на чиито правни разпоредби е било подчинено лицето по време на трудовата злополука или по времето, когато е извършвало дейност, вследствие на която е възникнала професионалната болест.

Член 25

Пенсии за професионална болест

Ако лице, което е получавало или получава пенсия за професионална болест за сметка на компетентния носител на една от договарящите се страни, предяви претенции към компетентния носител на другата договаряща се страна за пенсия поради влошено здравословно състояние, възникнало в резултат на възобновена трудова дейност във вредни за здравето условия, съгласно правните разпоредби на тази договаряща се страна, се постъпва по следния начин:

1. пенсията се предоставя и занапред от компетентния носител на първата договаряща се страна съгласно нейните правни разпоредби без оглед на влошаването на здравословното състояние; и
2. компетентният носител на другата договаряща се страна предоставя пенсия в размер на разликата между пенсията, полагаща се след влошаване на здравословното състояние, и пенсията, която би бил задължен да предостави съгласно правните разпоредби на втората договаряща се страна, преди влошаването на здравословното състояние.

Член 26

Предишни трудови злополуки или професионални болести

Ако правните разпоредби на едната договаряща се страна предвиждат при преценка на степента на трудова неработоспособност или телесно увреждане да се вземат предвид предишните трудови злополуки и професионални болести, се взимат предвид трудовите злополуки и професионалните болести, които са възникнали преди това, съгласно правните разпоредби на другата договаряща се страна.

Глава 7

БЕЗРАБОТИЦА

Член 27

Плащания за безработица

(1) Ако съгласно правните разпоредби на едната договаряща се страна правото на плащане за безработица зависи от придобиването на определени периоди на осигуряване, компетентният носител на тази договаряща се страна взема предвид, ако е необходимо, и периодите на осигуряване, придобити съгласно правните разпоредби на другата договаряща се страна.

(2) Разпоредбата на ал. 1 на този член се отнася и за случаите, когато съгласно правните разпоредби на едната или на другата договаряща се страна срокът и размерът на плащането зависят от продължителността на периодите на осигуряване.

(3) Продължителността на получаването на плащане се намалява с периода, в който безработният в другата договаряща се страна в рамките на последните дванадесет месеца преди подаването на молбата вече е получавал плащане за безработица.

Глава 8

ДОБАВКИ ЗА ДЕЦА

Член 28

Плащания на добавки за деца

(1) Лице, което работи на територията на едната договаряща се страна, лице, което получава парично плащане за болест, майчинство, безработица или получава пенсия от едната договаряща се страна, има право на добавки за деца съгласно правните разпоредби на тази страна и за децата, които са с постоянно местожителство на територията на другата договаряща се страна.

(2) Правото на изплащане на детски добавки на лице, което получава пенсия, отпусната съгласно правните разпоредби и на двете договарящи се страни, се определя съгласно правните разпоредби на страната, в която правоимащото лице има постоянно местожителство, ако то отговаря на условията за отпускане на такова плащане, съгласно правните разпоредби на тази договаряща се страна.

Член 29

Задължение за изплащане на добавки за деца

Ако са изпълнени условията за придобиване на право на плащане на детски добавки съгласно правните разпоредби на двете договарящи се страни и разпоредбите на този договор, плащането извършва договарящата се страна, на територията на която детето има постоянно местожителство.

ДЯЛ IV

ДРУГИ РАЗПОРЕДБИ

Член 30

Задължения на компетентните органи

(1) Компетентните органи на договарящите се страни приемат необходимите мерки за изпълнение на този договор.

(2) Компетентните органи:

1. изготвят административно споразумение за прилагане на този договор;

2. взаимно се информират за измененията в правните си разпоредби;
3. определят органи за връзка за улеснение при прилагането на този договор.

Член 31

Правна и административна помощ

- (1) При прилагането на този договор компетентните органи и компетентните носители на договарящите се страни взаимно си предоставят безплатна правна и административна помощ. Правната помощ не включва съдебното производство.
- (2) Компетентните органи и компетентните носители на договарящите се страни при прилагането на този договор влизат в непосредствена връзка помежду си, както и със заинтересованите лица или упълномощените от тях лица.
- (3) Компетентните органи и компетентните носители на едната договаряща се страна не могат да отхвърлят молби и други подадени документи поради това, че са написани на официалния език на другата договаряща се страна.
- (4) Лекарските прегледи, чието извършване се изисква от правните разпоредби на едната договаряща се страна и се отнасят за лице с постоянно местожителство на територията на другата договаряща се страна, се извършват там, където лицето пребивава, по искане и за сметка на компетентния носител. Ако извършването на лекарски преглед се изисква от правните разпоредби на двете договарящи се страни, разходите по извършването на прегледа не се възстановяват.
- (5) Компетентните органи, компетентните носители и съдилищата на договарящите се страни си оказват взаимна помощ при изпълнението на този договор и действат така, както ако се касае за прилагането на техните собствени правни разпоредби.
- (6) При прилагането на този договор равноправно се използват официалните езици на двете страни - български език съгласно Конституцията на Република България и македонски език съгласно Конституцията на Република Македония.

Член 32

Такси и легализация

- (1) Освобождаването от или намаляването на данъци и такси, определени от правните разпоредби на едната договаряща се страна за удостоверения и други документи, които съгласно тези правни разпоредби се представят, важи също за съответните удостоверения и други документи, които се изискват съгласно правните разпоредби на другата договаряща се страна при изпълнението на този договор.
- (2) Компетентните органи или компетентните носители на двете договарящи се страни не изискват дипломатическа или консулска заверка на удостоверенията и другите документи, представяни при изпълнението на този договор.

Член 33

Заявления, декларации и жалби

- (1) Заявления, декларации или жалби, подадени до компетентния орган или компетентния носител на едната договаряща се страна при прилагането на този договор, се смятат за заявления, декларации или жалби, подадени до компетентния орган или компетентния носител на другата договаряща се страна.
- (2) Заявления, декларации и жалби, които трябва да бъдат подадени съгласно правните разпоредби на едната договаряща се страна в определен срок до компетентния орган или компетентния носител, се считат за подадени в срок, ако са били подадени до съответния компетентен орган или компетентен носител на другата договаряща се страна в същия срок.
- (3) Заявление за плащане, подадено съгласно правните разпоредби на едната

договаряща се страна, се смята за заявление за съответното плащане съгласно правните разпоредби на другата договаряща се страна. Това не важи за случаите, когато молителят изрично поиска пенсия за старост само съгласно правните разпоредби на едната договаряща се страна.

(4) При прилагане на разпоредбите на ал. 1, 2 и 3 на този член споменатите институции без отлагане изпращат заявленията, декларациите или жалбите на компетентните институции на другата договаряща се страна чрез органите за връзка.

Член 34

Плащания

(1) Размерът на паричните плащания, дължими при прилагането на този договор, се определя в паричната единица на договарящата се страна, чийто компетентен носител предоставя тези парични плащания.

(2) Плащанията в другата договаряща се страна, произтичащи от изпълнението на този договор, се извършват в конвертируема валута.

Член 35

Признаване на изпълними решения

(1) Влезлите в сила решения на съдилищата, както и изпълнимите решения на компетентните носители на една от договарящите се страни относно вноски и други вземания от социалното осигуряване се признават и изпълняват и в другата договаряща се страна.

(2) Признаването може да бъде отказано само в случай, че то противоречи на обществения ред на договарящата се страна, в която трябва да се изпълни решението.

(3) Признатите изпълними решения съгласно ал. 1 на този член се изпълняват в другата договаряща се страна. Процедурата по изпълнението се съобразява с правните разпоредби, които се прилагат в договарящата се страна, на чиято територия трябва да се приложи изпълнението. Решенията трябва да съдържат потвърждение за тяхната изпълнимост (клауза за изпълнимост).

Член 36

Уреждане на пенсии, изплатени в по-голям размер

Ако компетентният носител на едната договаряща се страна е изплащал пенсия в по-голям размер от полагащия се в периода, за който компетентният носител на другата договаряща се страна допълнително е одобрил съответното плащане, сумата, която надвишава това плащане до размера на полагащия се остатък, се смята за изплатена в повече, доколкото носителят на другата договаряща се страна не е започнал да изплаща пенсията съгласно своите правни разпоредби.

Член 37

Решаване на спорове

(1) Всички спорове във връзка с тълкуването или прилагането на този договор се решават чрез преговори между компетентните органи на договарящите се страни.

(2) Ако спорът не може да бъде решен по този начин, по искане на едната или на двете договарящи се страни случаят се отнася до арбитражен съд, чийто състав и процедурни правила се определят по споразумение между двете страни.

ДЯЛ V

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

Член 38

Преходна разпоредба

- (1) Този договор не поражда претенции за плащания за периоди преди неговото влизане в сила.
- (2) За определяне на право на плащания съгласно този договор се вземат предвид и периодите на осигуряване, придобити преди влизането в сила на този договор.
- (3) Пенсиите, определени преди влизането в сила на този договор, се преизчисляват служебно, ако това е по-благоприятно за лицето. Ако така определеният размер на пенсията е по-неблагоприятен за лицето, се запазва размерът, определен преди влизане в сила на този договор.
- (4) Ако преди влизане в сила на този договор не е била удовлетворена молба за отпускане на пенсия или пенсията е била определена при условията на чл. 32 от Конвенцията по социалното осигуряване между Народна република България и Федеративна народна република Югославия, правото на пенсия се преразглежда при подаване на нова молба от лицето. В случай че молбата е подадена в срок от две години от влизането в сила на този договор, пенсията се отпуска от датата на неговото влизане в сила. В противен случай тя се отпуска съгласно правните разпоредби на всяка договаряща се страна.
- (5) Разпоредбите на този договор, отнасящи се до здравната защита, ще се прилагат от договарящите се страни след изтичане на срок от четири години считано от датата на влизане в сила на договора.
- (6) Всяка една от договарящите се страни може да продължи срока на отлагане на прилагането на разпоредбите, отнасящи се до здравната защита, като информира писмено другата договаряща се страна в тримесечен срок преди изтичането на срока, посочен в ал. 5 на този член.

Член 39

Влизане в сила

- (1) Този договор подлежи на ратификация.
- (2) Този договор влиза в сила от първия ден на третия месец, следващ месеца на получаване по дипломатически път на второто уведомление, че е завършена процедурата по ратификация.
- (3) Разпоредбите на този договор, отнасящи се до здравната защита, влизат в сила по смисъла на чл. 38, ал. 5 и 6 от договора.
- (4) От деня на влизане в сила на този договор в отношенията между Република България и Република Македония престава да е валидна Конвенцията по социалното осигуряване между Народна република България и Федеративна народна република Югославия, подписана в Белград на 18 декември 1957 г.

Член 40

Прекратяване на договора

- (1) Този договор се сключва за неопределено време. Всяка от договарящите се страни може през текущата календарна година, в писмена форма по дипломатически път, да го денонсира от 1 януари следващата година, при което срокът за денонсиране не може да бъде по-кратък от шест месеца.
 - (2) При денонсиране на този договор всички права, придобити в съответствие с неговите разпоредби най-късно до датата на денонсирането, се запазват.
- В потвърждение на това упълномощени представители на двете договарящи се страни подписаха този договор.
- Съставен в София на 6 февруари 2003 г. в два оригинални екземпляра, всеки от които

на официалните езици на двете страни - български език съгласно Конституцията на Република България и македонски език съгласно Конституцията на Република Македония, като двата текста имат еднаква сила.

За Република
Република
България:
Македония:
Лидия Шулева,
Манасиевски,
министър на
на
труда и социалната
социалната
политика
политика

За

Йован

МИНИСТЪР

труда и